

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS NARIŲ
ANDRIAUS PUKSO IR AISTĖS ŽILINSKIENĖS,
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO
KONTROLĖS SKYRIAUS**

**IŠVADA
DĖL LAIKRAŠČIO „DŽŪKŲ ŽINIOS“ TIRAŽO PADIDINIMO**

2020 m. gegužės 25 d. Nr. 3-49 (1.2)

Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2019 m. kovo 7 d. gavo skundą (reg. Nr. 1-2484(2.11)) „Dėl šiurkščių politinės reklamos pažeidimų Lazdijų rajone“. Skunde pateikiama informacija, kad *„šiandien į Lazdijų paštą atvežta 10 – 12 tūkst. vnt. laikraščio „Džūkų žinios“ naujo numerio egzempliorių, įprastas laikraščio tiražas 1 – 2 tūkst. vnt. Lazdijų paštas yra nusamdytas reklamos platinimui. Pagal pirminę informaciją – laikraštyje gausu nežymėtos A. Margelio politinės reklamos, skirtos paveikti 2 turo savivaldybės mero rinkimus. Tuo pat metu gautas einančio mero pareigas A. Margelio nurodymas išplatinti visus egzempliorius visame rajone nemokamai“*. Skundo autorius prašo *„išnagrinėti informaciją ir įtarimus pasitvirtinus, nedelsiant imtis priemonių, užkardant akivaizdų nepažymėtos politinės reklamos platinimo pažeidimą, taip pat įvertinti A. Margelio naudojimąsi užimamomis pareigomis“*. Skundo autorius skundą taip pat perdavė Alytaus apskrities vyriausiajam policijos komisariatui (toliau – Alytaus apskrities VPK) ir Lazdijų rajono savivaldybės rinkimų komisijai.

VRK 2019 m. kovo 8 d. posėdžio metu buvo nuspręsta skundo tyrimą pavesti VRK nariams Andriui Puksui, Viliui Semeškai (tyrimo baigiamojoje stadijoje nedalyvavo, pačiam pareiškus darbo grupei nusišalinimą dėl laikraštyje „Džūkų žinios“ jo atžvilgiu publikuotų neigiamai kritikuojančių publikacijų), Aistei Žilinskienei bei Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui.

Tiriant skundą, VRK 2019 m. kovo 13 d. išsiuntė paklausimą laikraščiui „Džūkų žinios“, 2019 m. balandžio 5 d. – visuomeniniam rinkimų komitetui „A. Margelio komanda „PIRMYN!“.

2019 m. kovo 14 d. VRK buvo gauta Alytaus apskrities VPK surinkta medžiaga dėl pateikto skundo. Surinktoje medžiagoje pateikiamas Lazdijų pašto viršininkės Vidos Amšejienės apklausos protokolas: *„2019 m. kovo 7 d. gavome laikraščio „Džūkų žinios“, tiražo numeris Nr. 10 (8417) klientų prenumeratos užsakymą. Šio laikraščio pardavimo Lazdijų pašte nevykdome. Laikraščio egzempliorių Lazdijų paštas gauna tiek, kiek Lazdijų gyventojai yra užsisakę. Lazdijų pašte yra paskirstomi laikraščių egzemplioriai į kitus Lazdijų rajone esančius paštus. Gaunama apie 400 vnt. šio laikraščio egzempliorių Lazdijų gyventojams. <...> 2019 m. kovo 7 d. apie 12 val. į tarnybinį mobilaus ryšio telefono numerį <...> paskambino Artūro Margelio žentas Darius Brindza (laikraščio „Džūkų žinios“ direktorius, kuris pasakė, kad yra padarytas Lietuvos pašte reklaminis*

užsakymas ir pasiteiravo, ar aš jį gavau). D. Brindzai atsakiau, kad nieko nesu gavusi ir pasakiau vyriškiui, kad pasiskambinsiu Lietuvos pašto tinklo valdymo departamento laiškininkų veiklos grupės vadybininkei Elonai Garškienei ir išsiaiškinsiu ar yra padarytas reklaminis užsakymas ir koks jis yra. E. Garškienė atsakė, kad yra pilnas reklaminis užsakymas, t. y. 6500 vnt. Koks reklaminis užsakymas, t. y. reklaminio turinio aš nežinojau. E. Garškienė man pasakė, kad reklamos turinį priimčiau, kadangi užsakymas padarytas, sąskaita išrašyta, tačiau nėra išsiųsta užsakovui. Po 12 val. į Lazdijų pašta, UAB „Dzūkų žinios“ darbuotojai pristatė užsakytos reklamos turinį. Kai pristatė, pastebėjau, kad reklaminio užsakymo turinys yra „Dzūkų žinios“ laikraštis. Mums reklaminiame užsakyme būna nurodytas užsakymo numeris, data, reklamos išsiuntimo terminas, reklamos pristatymo terminas ir kur bei į kokius paštus reikia pristatyti reklaminio užsakymo turinį t. y. vienetus reklaminio turinio. Mes gavę reklaminius turinius, šiuo atveju „Dzūkų žinių“ laikraštį, privalėjome pristatyti į Lazdijų rajone esančias visas tvarkingas gyventojų pašto dėžutes. Po 12 val. į Lazdijų pašto patalpas atvyko policijos pareigūnai, kurie paaiškino, kad yra gavę pranešimą dėl galimo rinkimų pažeidimo. Atvykę policijos pareigūnai pasiteiravo manęs, ar negavome neįprasto laikraščio „Dzūkų žinios“ skaičiaus. Aš atsakiau, kad neįprasta yra tai, kad užsakytą Lazdijų rajono gyventojams laikraščio skaičių, t. y. apie 400 vnt., gavome, tačiau esu pastebėjusi, kad yra padarytas reklaminis užsakymas, kuriame yra būtent „Dzūkų žinios“ laikraštis tiražo numeris 10 (8417), kuris yra identiškas kaip ir Lazdijų gyventojų užsakytas laikraštis. Tuomet policijos pareigūnai pareikalavo reklaminio užsakymo numerio, aš šio numerio neturėjau, kadangi užsakymas yra daromas Lietuvos pašte. Kiek vėliau iš Lietuvos pašto gavau neadresuotos reklamos paskirstymo dokumentą, kuriame matomas reklaminio užsakymo numeris, t. y. REK-406181 ir reklaminio turinio dokumentų skaičius t. y. 6370. Šį dokumentą pateikiu policijos pareigūnams“.

Iš Alytaus apskrities VPK surinktos medžiagos taip pat matoma, kad Lazdijų paštas 2019 m. kovo 7 d. iš laikraščio „Dzūkų žinios“ direktoriaus D. Brindzos gavo užsakymą išplatinti 5 780 egzempliorių laikraščio „Dzūkų žinios“. Lazdijų paštui buvo pateikta neadresuotos reklamos paskirsta, kurioje nurodoma, kiek ir kokiam paštui išplatinti laikraštį nemokamai.

Alytaus apskrities VPK nuomone, „Nėra objektyvių duomenų patvirtinančių, kad prieš ką nors būtų panaudota psichinė prievarta, ar papirkimas, siekiant paveikti jų valią“. Remdamasis pateiktomis aplinkybėmis, Alytaus apskrities VPK atsisakė pradėti ikiteisminį tyrimą, nesant nusikalstamos veikos, numatytos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 172 straipsnio 1 dalyje, požymių. Alytaus apskrities VPK taip pat pažymėjo, kad „rinkimų (referendumo) agitacijos kampanijos etapu draudžiama skleisti politinę reklamą neatlygintinai, išskyrus diskusijų laidas, todėl tolimesniam nagrinėjimui tikslinga medžiagą perduoti Vyriausiajai rinkimų komisijai, spręsti klausimą ar nebuvo pažeisti politinės reklamos skleidimo reikalavimai“.

2019 m. kovo 21 d. gautas atsakymas (reg. Nr. 1-2974(2.10) iš UAB „Dzūkų žinios“. Atsakyme pateikiama informacija, kad „Dalį 2019 m. kovo 7 d. laikraščio „Dzūkų žinios“ Nr. 10

(8417) tiražo (6000 egzempliorių) spausdinto spaustuvėje užsakė visuomeninis rinkimų komitetas „A. Margelio komanda PIRMYN!“ su mūsų redakcijos pritarimu. Viso 2019 m. kovo 7 d. laikraščio „Dzūkų žinios“ Nr. 10 (8417) tiražo spausdinimas ir platinimas vyko įprastine darbo tvarka be kokio nors sprendimo priėmimo, laikantis su leidinio užsakovu ir leidinio platintoju sudarytų sutarčių bei Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimų“.

2019 m. kovo 21 d. VRK el. paštu išsiuntė UAB „Dzūkų žinios“ papildomą paklausimą dėl laikraščio papildomo tiražo spausdinimo ir platinimo. 2019 m. kovo 27 d. gautas atsakymas iš UAB „Dzūkų žinios“, kuriame pateikiama informacija, kad „UAB „Dzūkų žinios“ minimo papildomo laikraščio „Dzūkų žinios“ Nr. 10 (8417) tiražo neužsakinėjo, todėl negali pateikti konfidencialios pagal savo pobūdį informacijos apie tai, kas ir kiek sumokėjo už papildomo laikraščio „Dzūkų žinios“ tiražo spausdinimą. UAB „Dzūkų žinios“ nefinansavo laikraščio „Dzūkų žinios“ papildomo tiražo platinimo ir dėl to sutarčių nesudarė. Pastebėtina ir tai, kad dėl paklausime minimų sandorių buvo pateiktos deklaracijos nustatyta tvarka Vyriausiajai rinkimų komisijai ir informaciją apie tai galima rasti jos tinklapyje“.

2019 m. balandžio 15 d. VRK gautas atsakymas (reg. Nr. 1-3550(2.10) iš visuomeninio rinkimų komiteto „A. Margelio komanda „PIRMYN!““. Atsakyme pateikiama informacija, kad „Visuomeninis rinkimų komitetas „A. Margelio komanda „PIRMYN!“ nupirko laikraščio „Dzūkų žinios“ tiražo likutį iš įmonės UAB „Dzūkų žinios“ ir užsakė laikraščio „Dzūkų žinios“ tiražo spausdinimą iš Lenkijos įmonės „Polska Press Sp. Z o.o.“. Rašytinės sutartys dėl laikraščio tiražo likučio pirkimo ir laikraščio spausdinimo paslaugų su šiomis įmonėmis sudarytos nebuvo. Informuojame, kad su minėtomis įmonėmis buvo sudarytos sutartys žodžiu. Visuomeninis rinkimų komitetas už laikraščio tiražo likutį ir laikraščio spausdinimą įmonėms apmokėjo iš Visuomeninio rinkimų komiteto lėšų <...>. Įmonei UAB „Dzūkų žinios“ pagal pateiktą PVM sąskaitą – faktūrą Nr. F18-091/19/03/0016 apmokėta 578,10 Eur. Visuomeninis rinkimų komitetas iš įmonės UAB „Dzūkų žinios“ pirko laikraščio „Dzūkų žinios“ tiražo platinimą. Už laikraščio „Dzūkų žinios“ tiražo platinimą įmonei UAB „Dzūkų žinios“ buvo apmokėta visuomeninio rinkimų komiteto lėšomis <...>. Įmonei UAB „Dzūkų žinios“ už laikraščio „Dzūkų žinios“ tiražo platinimą pagal pateiktą PVM sąskaitą – faktūrą DŽL Nr. 10441 buvo apmokėta 1887,60 Eur“.

Teisinis vertinimas

Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama – valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas,*

politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.

Pagal Įstatymo 16 straipsnio 6 dalies 2 punktą, politinė reklama nelaikomi politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių partijų, kandidatų veiklą, informacija, kuria neraginama nedalyvauti referendume, balsuoti už ar prieš referendumui teikiamo sprendimo priėmimą.

Pagal Įstatymo 15 straipsnio 1 dalį politinės kampanijos laikotarpiu politinė reklama turi būti teisės aktų nustatyta tvarka pažymėta nurodant šaltinį ir aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos. Pagal to paties straipsnio 2 dalį politinė reklama, politinės kampanijos laikotarpiu nepažymėta pagal teisės aktų reikalavimus arba pažymėta nesilaikant teisės aktų reikalavimų, laikoma paslėpta politinė reklama ir yra draudžiama. Už jos skleidimą taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.

Pagal Įstatymo 14 straipsnio 4 dalies 1 punktą politinės kampanijos išlaidomis pripažįstamos politinės kampanijos dalyvio politinės kampanijos laikotarpiu turėtos išlaidos ir prisiimti įsipareigojimai, skirti politinei reklamai ar kitai agitacinei medžiagai gaminti ar platinti bet kokiomis visuomenės informavimo priemonėmis ar bet koku kitu viešu būdu. Įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad visos politinės kampanijos politinės kampanijos pajamos, išlaidos ar prisiimti finansiniai įsipareigojimai registruojami politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje, o 7 dalyje nustatyta, kad politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nurodomos visos politinės kampanijos pajamos ir išlaidos bei prisiimti įsipareigojimai (pagal išlaidų grupes).

Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad prasidėjus rinkimų politinei kampanijai, tai yra nuo rinkimų datos paskelbimo iki šio įstatymo nustatyto rinkimų agitacijos kampanijos laikotarpio pabaigos, taip pat rinkimų dieną draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai pirkti rinkėjų balsus, dovanomis, paslaugomis ar kitokiu atlyginimu skatinti rinkėją ar rinkimų teisę turintį asmenį dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą numatomą kelti kandidatą ar numatantį išsikelti kandidatą į savivaldybės tarybos narius – merus asmenį, kandidatą arba kandidatų sąrašą, taip pat žadėti už balsavimą atsilyginti rinkėjams po rinkimų turint tikslą paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų ar kandidatų arba numatomų kelti kandidatais asmenų ir taip trukdyti piliečiams įgyvendinti rinkimų teisę. To paties straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad rinkėjų papirkimu nelaikomas spausdintos medžiagos (veiklos ar rinkimų programos, biografijos ar kitokių informacinio turinio lankstinukų, kalendorių, atvirukų, lipdukų), pažymėtos politinės partijos (toliau – partija), visuomeninio rinkimų komiteto (toliau – rinkimų komitetas), kandidatų sąrašo, kandidato ar asmens, numatomo kelti ar numatančio išsikelti kandidatą į savivaldybės tarybos narius – merus, simbolika, neatlygintinas platinimas.

Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 47 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad rinkimų agitacija gali būti bet kokių formų ir būdų, išskyrus tuos, kurie pažeidžia Lietuvos Respublikos Konstituciją ir įstatymus, prieštarauja moralei, teisingumui ar visuomenės darnai, neatitinka sąžiningų ir garbingų rinkimų.

Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo 4 punkte numatyta, jog rinkėjų papirkimas – tai trukdymas asmeniui, prasidėjus rinkimų (referendumo) politinei kampanijai, tai yra nuo rinkimų (referendumo) datos paskelbimo iki Rinkimų įstatymuose ar Referendumo įstatyme nustatyto rinkimų (referendumo) agitacijos kampanijos laikotarpio pabaigos, taip pat agitacijos draudimo laikotarpiu ir rinkimų (referendumo) dieną, realizuoti savo teisę rinkti arba būti išrinktam, kuris gali pasireikšti: dovanų ar kitokio atlyginimo rinkėjams teikimu, skatinant rinkėją (rinkėjus) dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose (referendume) ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį, kurį numatoma kelti kandidatą, kandidatą arba kandidatų sąrašą (4.2 papunktis); rinkėjo palenkimu už jam pačiam ar kitiems asmenims duodamus ar žadamus pinigus ar kitokias materialines vertybes bei tokio pobūdžio paslaugas ar lengvatas balsuoti už ar prieš konkrečią politinę partiją, visuomeninį rinkimų komitetą, kandidatą arba asmenį, kurį planuojama kelti kandidatą (4.4 papunktis).

Vyriausiosios rinkimų komisijos 2017 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. Sp-47 patvirtintose Metodinėse rekomendacijose apibrėžiama:

Dovanos ar kitoks atlyginimas – kaip turtinė nauda (materialinių išlaidų išvengimas), kuri gali būti suprantama tiek kaip materialios, tiek kaip nematerialios turtinės vertybės (pavyzdžiui, pinigai, buities reikmenys, tam tikri mokami darbai, turtinės teisės, paprastai mokami intelektualinės veiklos rezultatai, paprastai mokamo pobūdžio paslaugos, koncertai, kiti mokamo pobūdžio kultūriniai renginiai ir pan.).

Suteikimas – kaip bet koks materialios ar nematerialios turtinės naudos (dovanų, paslaugų ar kitokio atlyginimo) perdavimas kitam asmeniui arba sąlygų ja pasinaudoti sudarymas. Skatinti rinkėją dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį – kaip poveikio rinkėjui arba asmeniui, kurio likimu, gerove, interesų patenkinimu suinteresuotas rinkėjas, darymas.

Įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 1 punkte teigiama, jog draudžiama skleisti politinę reklamą pirmame periodinio spaudos leidinio puslapyje.

Rekomendacijose dėl politinės reklamos skleidimo politinės kampanijos laikotarpiu, patvirtintose Vyriausiosios rinkimų komisijos 2018 m. birželio 19 d. sprendimu Nr. Sp-75, pažymima:

Kad įprastinio pobūdžio informacija nebūtų laikoma politine reklama, rekomenduojama nenaudoti rinkimų šūkių, specialiai ir pabrėžtinai neišryškinti kandidato pavardės, nedėti jo nuotraukos į pirmą periodinio spaudos leidinio puslapį, grafiškai apipavidalinant vengti didelio

formato kandidato atvaizdų, naudoti dalykinį, o ne agitacinį stilių, nedėti informacijos apie politiko asmenines ir kitas su jo veikla nesusijusias savybes, jo šeiminių gyvenimą, pomėgius, laisvalaikį.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 85 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad rinkimų įstatymuose ar Lietuvos Respublikos referendumo įstatyme nustatytos rinkimų ar referendumo agitacijos tvarkos pažeidimas, išskyrus šio straipsnio 3, 4, 5 dalyse numatytus pažeidimus, užtraukia baudą asmenims nuo šešiasdešimt iki vieno šimto keturiasdešimt eurų, rinkimų komisijų ar referendumo komisijų nariams, kitiems atsakingiems asmenims, taip pat rinkimų ar referendumo stebėtojams – nuo dviejų šimtų iki aštuonių šimtų septyniasdešimt eurų ir politinės kampanijos dalyviams ar politinių partijų, kurios yra politinės kampanijos dalyvės, pirmininkams – nuo trijų šimtų iki vieno tūkstančio penkiasdešimt eurų.

Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 39 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad grąžinti rinkimų užstatus juos sumokėjusioms partijoms, rinkimų komitetams ar išsikėlusiems kandidatams į savivaldybės tarybos narius – merus, jeigu:

1) politinės kampanijos dalyvis Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatyme nustatytais terminais pateikė politinės kampanijos finansavimo ataskaitą, jos priedus bei išlaidas ir pajamas pagrindžiančius dokumentus;

2) **kandidatai nepažeidė šio įstatymo 6 straipsnio** arba šiurkščiai nepažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo.

Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo:

2 straipsnio 87 dalyje apibrėžiama, kad **Visuomenės informavimo priemonė** – laikraštis, žurnalas, biuletenis ar kitas leidinys, knyga, televizijos programa, radijo programa, kino ar kita garso ir vaizdo studijų produkcija, informacinės visuomenės informavimo priemonė ir kita priemonė, kuria viešai skleidžiama informacija. Pagal šį įstatymą visuomenės informavimo priemonei nepriskiriamas oficialus, techninis ir tarnybinis dokumentas, vertybiniai popieriai; 28 dalyje apibrėžiama, kad **Laikraštis** – periodiškai leidžiamas ir platinamas informacinis leidinys.

3 straipsnio 1–3 dalyse nustatyti pagrindiniai visuomenės informavimo principai:

1. Lietuvos Respublikoje laidojama Konstitucijoje, šiame ir kituose įstatymuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse įtvirtinta informacijos laisvė.

2. Viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai ir leidėjai savo veikloje vadovaujasi Konstitucija ir įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, humanizmo, lygybės, pakantos, pagarbos žmogui principais, gerbia žodžio, kūrybos, religijos ir sąžinės laisvę, nuomonių įvairovę, laikosi profesinės etikos normų, Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso (toliau – Kodeksas) nuostatų, padeda plėtoti demokratiją, visuomenės atvirumą, skatina visuomenės pilietiškumą ir valstybės pažangą, stiprina valstybės nepriklausomybę, ugdo valstybinę kalbą, tautinę kultūrą ir dorovę.

3. *Viešoji informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai.*

Faktinis vertinimas

Iš surinktos medžiagos matyti, jog dalį 2019 m. kovo 7 d. laikraščio „Dzūkų žinios“ Nr. 10 (8417) tiražo (6 000 egzempliorių) nupirko, užsakė ir už spausdinimą bei platinimą apmokėjo visuomeninis rinkimų komitetas „A. Margelio komanda PIRMYN!“.

2019 m. balandžio 15 d. VRK gautas atsakymas (reg. Nr. 1-3550(2.10) iš visuomeninio rinkimų komiteto „A. Margelio komanda „PIRMYN!““. Atsakyme pateikiama informacija, kad „Visuomeninis rinkimų komitetas „A. Margelio komanda „PIRMYN!“ nupirko laikraščio „Dzūkų žinios“ tiražo likutį iš įmonės UAB „Dzūkų žinios“ ir užsakė laikraščio „Dzūkų žinios“ tiražo spausdinimą iš Lenkijos įmonės „Polska Press Sp. Z o.o.“.

AB Lietuvos paštas atliko visą reklaminį užsakymą su nurodytu užsakymo numeriu, data, reklamos išsiuntimo terminais, reklamos pristatymo terminais ir į kokius paštus reikia pristatyti reklaminio užsakymo turinį, t. y. reklaminio turinio vienetų. AB Lietuvos paštas šiuo pagrindu minėto tiražo „Dzūkų žinių“ laikraštį pristatė į visas Lazdijų rajone esančias tvarkingas gyventojų pašto dėžutes. Platinimo išlaidos buvo apmokėtos Artūro Juškausko, Visuomeninis rinkimų komitetas A. Margelio komanda „Pirmyn!“, PVM sąskaita faktūra PPB1903000149, 2019-03-08, aprašas: neadresuotos reklamos pristatymas, 1 031,51 Eur.

Visuomeninis rinkimų komitetas „A. Margelio komanda „PIRMYN!“ už laikraščio tiražo likutį ir laikraščio spausdinimą įmonėms apmokėjo iš visuomeninio rinkimų komiteto lėšų. Įmonei UAB „Dzūkų žinios“ pagal pateiktą PVM sąskaitą faktūrą Nr. F18-091/19/03/0016 sumokėta 578,10 Eur. Visuomeninis rinkimų komitetas iš įmonės UAB „Dzūkų žinios“ pirko laikraščio „Dzūkų žinios“ tiražo platinimą. Už laikraščio „Dzūkų žinios“ tiražo platinimą įmonei UAB „Dzūkų žinios“ buvo apmokėta visuomeninio rinkimų komiteto lėšomis. Įmonei UAB „Dzūkų žinios“ už laikraščio „Dzūkų žinios“ tiražo platinimą pagal pateiktą PVM sąskaitą faktūrą DŽL Nr. 10441 buvo sumokėta 1 887,60 Eur“. Pagal Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų duomenų bazėje deklaruoto laikraščio „Dzūkų žinios“ tiražų duomenis nuo 2016 m. I pusmečio iki dabar jų vidutinis tiražas yra pastovus – 3 000 egz. Taip pat šioje bazėje deklaruota, jog leidinio pagrindinis akcininkas – Artūras Margelis (turto dalis 61,9)¹. Visuomeninis rinkimų komitetas „A. Margelio komanda „PIRMYN!“ užsakė 6 000 vnt. (20 160 Eur, t. y. laikraštis 16 psl. deklaruotais į kainiais 630 Eur x 16 psl.) 2019-03-07 Nr. 10 (8417) egzempliorių ir nupirko tiražo likutį – 500 vnt. iš UAB „Dzūkų žinios“ – 278,25 Eur.

¹ <http://www.old.lrkmlt/leidb/lt/ldb.html>

Surinktos informacijos pagrindu darytina išvada, jog kandidato į Lazdijų rajono savivaldybės tarybos narius – merus Artūro Margelio vadovaujamas visuomeninis rinkimų komitetas „A. Margelio komanda „Pirmyn!“ nupirko pačiam kandidatui A. Margeliui priklausančio laikraščio 2019 m. kovo 7 d. tiražo likutį, papildomai savarankiškai dar atspausdino 3 000 vnt. ir užsakė jo platinimą kaip neadresuotos reklamos.

Laikraščio turinio vertinimas

2019-03-07 Lazdijų rajono laikraštyje „Dzūkų žinios“ Nr. 10(8417), leidžiamo ketvirtadieniais, kaina 0,33 Eur. Pirmuose šešiuose puslapiuose skelbiamose publikacijose: „Didžiausio kraštiečių palaikymo rinkimuose sulaukė mero Artūro Margelio komanda“, „Mielė Lazdijų krašto žmonės!“, „Sekmadienį Lazdijų „Gojuje“ gimė „Kardo ir žagrės sąjunga“, „Tikrasis Lazdijų rajono valdžios paveikslas – tik po mero rinkimų arba gaudusis pasakėčios apie gulbę, vėžį, lydeką ir kregždutę variantas“, „Didžiausio kraštiečių palaikymo rinkimuose sulaukė mero Artūro Margelio komanda“ „Dzūkai kalba, kad...“, „Seirijų seniūnija – Nacionalinio Lietuvos seniūnijų konkurso laureatė“, daug kartų minimas kandidato į merus Artūro Margelio vardas, pavardė, jo komandos ir visuomeninio rinkimų komiteto pavadinimas „A. Margelio komanda „Pirmyn!““, kuriame taip pat yra Artūro Margelio vardas, pavardė, kartojasi jo atvaizdas, informacija, kurioje nuolat minima apie visuomeninio rinkimų komiteto „A. Margelio komanda „Pirmyn!“ pasiektus rezultatus ir pelnytą Lazdijų krašto žmonių pasitikėjimą pirmajame savivaldos rinkimų ture, kritikuojami kiti rinkimų kampanijos dalyviai, propaguojant Artūrą Margelį:

1 psl. – rašinio pavadinimas „Didžiausio kraštiečių palaikymo rinkimuose sulaukė mero Artūro Margelio komanda“; nuotrauka, kurios centre Artūras Margelis; parašas po nuotrauka „Rinkimuose pergalę šventusios A. Margelio komandos „Pirmyn!“ nariai neslėpė džiaugsmo dėl pasiektų rezultatų ir Lazdijų krašto žmonių pareikšto pasitikėjimo.“; sveikinimas Lazdijų krašto žmonėms Lietuvos valstybės nepriklausomybės atkūrimo dienos proga, pasirašytas Lazdijų rajono savivaldybės mero Artūro Margelio, nepažymėtas kaip politinė reklama, nenurodytas lėšų šaltinis.

2 psl. – Algimanto Mikelionio komentare „Sekmadienį Lazdijų „Gojuje“ gimė „Kardo ir žagrės sąjunga“ kritikuojami kiti kampanijos dalyviai, propaguojant, iškeliant Artūrą Margelį:

„Tad itin keistai ir veidmainiškai skamba Lazdijų „žaliųjų valstiečių“ ir konservatorių kritika A. Margelio atžvilgiu, jog jis neva kažkoks caras ar kunigaikštis ir labai ilgai valdo rajoną. Lyg A. Miškinienė ir A. Klėjus nesiekia valdžios, o joje atsidūrę nesistengtų kuo ilgiau joje išbūti. <...>

Lietuvos nacionalinėje politikoje konservatoriai ir „žalieji valstiečiai“ nesutaria ir pešasi kaip katė su pele, o štai Lazdijuose šių politinių jėgų santykiai tokie puikūs, kad ir kvailiui aišku, jog tokie jie yra tik dėl valdžios ir postų savivaldybėje. Apskritai pagal politinę ideologiją tarp šių

partijų mažai bendro. O ir ką bendro gali turėti dešinieji su iš kolchozų pirmininkų kilusių stambiųjų žemvaldžių politinė jėga. <...>

Sekmadienį Lazdijų „Gojuje“ gimusi „Kardo ir žagrės sąjunga“ nieko gero nežada rajono žmonėms. Minėtą „žaliųjų valstiečių“ ir Lazdijų konservatorių sąjungą taip pat galima pavadinti raudonųjų khmerų ir chunveibinų sambūriu. Panašu, kad rajonas gali grįžti į karinio komunizmo laikus, kurie 2000 metais vyravo savivaldybėje į valdžią atėjus J. Matulevičiui. <...>

„Žaliųjų valstiečių“ mohikanas rajone B. Rūtelionis, švelniai pasakius, nemėgsta konservatorių, o iš tikrųjų jų nuoširdžiai nekenčia. Kaip šis politikas tarsis su konservatoriais, sunkiai turbūt įsivaizduoja net jis pats. Kiek ilgai A. Miškinienei pavyks Benių valdyti ir tramdyti?“

2 psl. – rašinyje be nurodytos autorystės „Tikrasis Lazdijų rajono valdžios paveikslas – tik po mero rinkimų arba graudusis pasakėčios apie gulbę, vėžį, lydeką ir kregždutę variantas“ tiesiogiai eskaluojamas Artūro Margelio vardas, pavardė, tiesiogiai giriamas kol kas pareigas einantis meras ir kandidatas į merus kitai kadencijai Artūras Margelis, kalbama apie rinkimų antrąjį turą:

„Kas vadovaus Lazdijams, paaiškės tik kovo 17 d., kai bus išrinktas meras, nes tai yra svarbiausias žmogus, kuriam įstatymai suteikia didžiausius įgaliojimus.

Pasibaigus savivaldos rinkimų pirmajam turui, jį Lazdijuose laimėjo komitetas A. Margelio komanda „Pirmyn!“ ir meras Artūras Margelis, palikę už nugaros visus kitus rinkimų dalyvius.

Nors naujos tarybos ir mero situacija dar nėra aiški, keturių partijų grupė pasiskelbė rinkimų laimėtojais ir pasirašė jokios juridinės ir moralinės vertės neturintį popierėlį dėl valdančiosios koalicijos sudarymo.

Mieli bičiuliai, jei paskaitysite politinių apsišaukėlių pasirašytą popierėlį, pamatysite, jog ten nėra nė vieno žodžio apie bendrą darbą Lazdijų krašto ir mūsų žmonių labui. Popierėlyje vienu iš svarbiausių punktų įrašytos postų ir pareigų dalybos. Šis punktas apnuogina šios kompanijos tikslus – kaip išsitekti prie valdžios lovio. Akivaizdu, jog jiems reikia ne permainų, bet valdžios postų. Tikslas labai paprastas ir primityvus – bendromis pastangomis nuversti A. Margelį. O tai, kad jie kaip Krylovo pasakėčios veikėjai traukia Lazdijų vežimą skirtingomis kryptimis, visai nesvarbu. Akivaizdu, jog gulbė, vėžys, lydeka ir kregždutė bijo A. Margelio, nes eina į kovą keturiose prieš vieną.

Rinkimai dar nesibaigė. Merą rinksime kovo 17 d. žmonių lengvai neapgausi, jie pasirinks ne netikrus pranašus ir muilo burbulų pūtėjus, bet nuveiktais darbais ištikimybę savo krašto žmonėms įrodžiusį žmogų, kuris ir nuspręs, kokia bus rajono taryba ir kaip toliau gyvensime.“

3 psl. – pažymėta politinė reklama, nurodant lėšų šaltinį ir užsakymo numerį, „Už Artūrą Margelį!“ su jo nuotrauka ir padėka žmonėms.

4 psl. – rašinyje „Didžiausio kraštiečių palaikymo rinkimuose sulaukė mero Artūro Margelio komanda“ daug kartų propaguojamas Artūro Margelio vardas, minimas ir rašinio

pavadinime, bei detalizuojama jo komandos sėkmė, kaip pašnekovas rašinyje kalbinamas tik Artūras Margelis: „Rinkimų naktį kalbintas A. Margelis teigė esąs patenkintas rinkimų rezultatais ir labai džiaugėsi savo komanda, kuri per trumpą laiką sugebėjo susitelkti ir pelnyti krašto žmonių pasitikėjimą:

„Manau, kad tokiam darbui daugiausiai įtakos turėjo tai, kad rajono žmonės supranta, ką esame nuveikę jų labui, kiek gerų pasikeitimų yra ne tik Lazdijų mieste, bet ir atokiausiuose kaimuose“, – sakė A. Margelis.“

5 psl. – puslapio viršuje pažymėta politinė reklama, nurodant lėšų šaltinį ir užsakymo numerį, „Už Artūrą Margelį!“ su jo nuotrauka ir padėka žmonėms. Dar dvi publikacijos, kuriose yra Artūro Margelio nuotrauka. Vienoje iš publikacijų spausdinami „Marijono Mikutavičiaus patarimai Lazdijų merui“ (rašinio antraštė), kitoje „Dzūkai kalba“ menkinami politiniai oponentai: „Labai sunku įsivaizduoti, kaip Lazdijuose konservatoriai galėtų kartu dirbti su nesutaikomais politiniais oponentais – „valstiečiais“ (VRK darbo grupės pastaba – „valstiečių žaliųjų“ atstovė rungėsi su A. Margeliu antrajame rinkimų ture dėl Lazdijų mero pozicijos). Paskaičius spaudoje, kokiais žodžiais konservatorių lyderiai kalba apie Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos vykdomą politiką ir apie partijos vadovą, sąžiningi dzūkų konservatoriai turėtų atsižegnoti nuo tokių „draugų“.

6 psl. – pirmoje publikacijoje puslapio viršuje teigiamai minimas ir išskiriamas pareigas einantis meras ir kandidatas į merus naujai kadencijai Artūras Margelis. Publikacijoje „Seirijų seniūnija Nacionalinio Lietuvos seniūnijų konkurso laureate“ pažymima: „Seirijų seniūniją iš Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos pasiekė džiugi žinia – nacionaliniame Lietuvos seniūnijų konkurse „Valstybę kuriame mes“ seniūnija pripažinta viena iš laureačių. Laureatų vardą lydi solidžios 8000 eurų premijos. Į iškilmingą baigiamąjį konkurso renginį, vyksiantį Lietuvos Respublikos Prezidentūroje šių metų kovo 20 dieną, garbingo apdovanojimo atsiimti kviečiamas savivaldybės meras Artūras Margelis.“

Pirmuose šešiuose leidinio puslapiuose (iš viso 16) (kituose septyniuose puslapiuose skelbiama televizijos programa ir skelbimai) propaguojama kandidato į Lazdijų rajono merus Artūro Margelio nuotrauka, vardas pavardė, jo, kaip kandidato, reklama su atvaizdu, kandidato sveikinimas Lazdijų krašto žmonėms, padėka už balsavimą pirmajame savivaldybių tarybų rinkimų ture, tekstuose nuolat minimas gyventojų išreikštas pasitikėjimas tuo laikotarpiu pareigas einančiu meru Artūru Margeliu, pateikiami jo nuveikti darbai ir gauti apdovanojimai, pažymimas politinių oponentų menkinimas tiesiogine ir alegorine forma, rašiniai: „Didžiausio kraštiečių palaikymo rinkimuose sulaukė mero Artūro Margelio komanda“, „Mieli Lazdijų krašto žmonės!“, „Sėkmadienį Lazdijų „Gojuje“ gimė „Kardo ir žagrės sąjunga“, „Tikrasis Lazdijų rajono valdžios paveikslas – tik po mero rinkimų arba graudusis pasakėčios apie gulbę, vėžį, lydeką ir kregždutę variantas“, „Didžiausio kraštiečių palaikymo rinkimuose sulaukė mero Artūro Margelio komanda“, „Dzūkai

kalba, kad“, „Seirijų seniūnija – Nacionalinio Lietuvos seniūnijų konkurso laureatė“ – pagal Įstatymo 2 straipsnio 8 dalį būtų laikytina kandidato į merus Artūro Margelio politinė reklama.

Pagal „Dzūkų žinių“ deklaruotą politinės reklamos skleidimo įkainį ($1 \text{ cm}^2 = 0,70 \text{ Eur}$) rašinių:

1. „Didžiausio kraštiečių palaikymo rinkimuose sulaukė mero Artūro Margelio komanda“ **kaina – 543 Eur (775 cm^2)**;
2. „Mieli Lazdijų krašto žmonės!“ **kaina – 116 Eur (165 cm^2)**;
3. „Tikrasis *Lazdijų* rajono valdžios paveikslas – tik po mero rinkimų arba graudusis pasakėčios apie gulbę, vėžį, lydeką ir kregždutę variantas“ **kaina – 245 Eur (350 cm^2)**;
4. „Didžiausio kraštiečių palaikymo rinkimuose sulaukė mero Artūro Margelio komanda“ **kaina – 298 Eur (425 cm^2)**;
5. „Dzūkai kalba, kad“ **kaina – 273 Eur (390 cm^2)**;
6. „Seirijų seniūnija – Nacionalinio Lietuvos seniūnijų konkurso laureatė“ **kaina – 228 Eur (325 cm^2)**;
7. „Sekmadienį Lazdijų „Gojuje“ gimė „Kardo ir žagrės sąjunga“ **kaina – 333 Eur (475 cm^2)**.

2019 m. balandžio 17 d. pateiktoje visuomeninio rinkimų komiteto „A. Margelio komanda PIRMYN!“ finansavimo ataskaitoje nurodytas politinės kampanijos išlaidų dydis – 23 203,28 Eur. Į politinės kampanijos finansavimo ataskaitą įtraukus išlaidas už 2019 m. kovo 7 d. laikraštyje „Dzūkų žinios“ publikuotus pirmiau minėtus straipsnius, **kurių suma politinės reklamos įkainiais – 2 036 Eur**, taip pat VRK 2019 m. kovo 26 d. VRK sprendimu Nr. Sp-190 nustatytas nedeklaruotas visuomeninio rinkimų komiteto „A. Margelio komanda PIRMYN!“ 405,55 Eur išlaidas, nedeklaruotos ir paslėptos reklamos išlaidos sudarytų 2 441,55 Eur. Nedeklaruotos išlaidos politinei reklamai ir išlaidos paslėptai reklamai sudarytų 6,38 proc. (neviršytų 10 proc. didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio 38 250 Eur). Bendra politinės kampanijos išlaidų suma būtų 25 644,83 Eur, didžiausias leistinas išlaidų dydis (38 250 Eur) nebūtų viršytas.

„Dzūkų žinios“ yra periodiškai leidžiamas ir platinamas informacinis leidinys, visuomenės informavimo priemonė, kuri yra savo statusą deklaravusi Kultūros ministerijos viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų viešojoje informacinėje sistemoje, t. y. išpildžiusi Visuomenės informavimo įstatymo 24 straipsnio *Duomenų apie viešosios informacijos rengėjus, skleidėjus ir jų dalyvius teikimas ir skleidimas* nuostatas. Taigi „Dzūkų žinių“ laikraščiu taikomi ir visuomenės informavimo principai, apibrėžti to paties įstatymo 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse:

2. *Viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai ir leidėjai savo veikloje vadovaujasi Konstitucija ir įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, humanizmo, lygybės, pakantos, pagarbos žmogui principais, gerbia žodžio, kūrybos, religijos ir sąžinės laisvę,*

nuomonių įvairovę, laikosi profesinės etikos normų, Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso (toliau – Kodeksas) nuostatų, padeda plėtoti demokratiją, visuomenės atvirumą, skatina visuomenės pilietiškumą ir valstybės pažangą, stiprina valstybės nepriklausomybę, ugdo valstybinę kalbą, tautinę kultūrą ir dorovę.

3. Viešojo informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai.

Manytina, jog visuomeninis rinkimų komitetas „A. Margelio komanda „Pirmyn!“ ir kandidatas į Lazdijų rajono savivaldybės tarybos narius – merus Artūras Margelis savo vardui reklamuoti ir save propaguoti, kaip nuveikęs daug gerų darbų prieš antrąjį rinkimų į savivaldybės tarybos narius – merus turą, pasitelkdamis įprastą visuomenės informavimo priemonę, leidžiamą įprastu tiražu du kartus per savaitę Lazdijų rajone nuo 1990 m., kuri rengiama ir skleidžiama pagal teisingumo, nešališkumo ir nuomonių įvairovės principus, klaidino visuomenę savo reklamą pateikdami kaip nešališką tiesą. Tai laikytina rinkimų agitacijos forma, kuri pagal Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 47 straipsnio 2 dalį neatitinka sąžiningų ir garbingų rinkimų.

„Dzūkų žinios“ yra atlygintinai platinamas laikraštis, kurio nurodyta kaina ant paties leidinio yra 0,33 Eur. Nupirkdamas 6 500 vnt. laikraščio tiražo ir jį neatlygintinai išplatinęs Lazdijų rajono gyventojams į pašto dėžutes, visuomeninis rinkimų komitetas „A. Margelio komanda „Pirmyn!“ suteikė turtinę naudą Lazdijų rajono gyventojams, ja skatindamas dalyvauti rinkimų į savivaldybės merus antrajame ture ir balsuoti už kandidatą Artūrą Margelį.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

1. Pripažinti Artūro Margelio politinę reklamą 2019-03-07 laikraštyje „Dzūkų žinios“ Nr. 10 (8417) skelbiamas publikacijas: „Didžiausio kraštiečių palaikymo rinkimuose sulaukė mero Artūro Margelio komanda“, „Mieli Lazdijų krašto žmonės!“, „Sekmadienį Lazdijų „Gojuje“ gimė „Kardo ir žagrės sąjunga“, „Tikrasis Lazdijų rajono valdžios paveikslas – tik po mero rinkimų arba graudusis pasakėčios apie gulbę, vėžį, lydeką ir kregždutę variantas“, „Didžiausio kraštiečių palaikymo rinkimuose sulaukė mero Artūro Margelio komanda“ „Dzūkai kalba, kad...“, „Seirijų seniūnija – Nacionalinio Lietuvos seniūnijų konkurso laureatė“.

2. Pripažinti Artūrą Margelį pažeidus Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 47 straipsnio 2 dalį dėl rinkimų agitacijos formų, neatitinkančių sąžiningų ir garbingų rinkimų periodinį laikraštį platinus kaip kandidato reklaminę medžiagą

3. Pavesti VRK Politinių kampanijų ir politinių partijų finansavimo kontrolės skyriui papildyti visuomeninio rinkimų komiteto „A. Margelio komanda PIRMYN!“ politinės kampanijos finansavimo ataskaitą 2 036 Eur išlaidomis.

4. Pripažinti Artūrą Margelį pažeidus Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalį.

5. Taikyti Artūriui Margeliui, kaip politinės kampanijos dalyviui, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 85 straipsnio 1 dalyje numatytą administracinę atsakomybę.

6. Apie papirkimo faktą paskelbti Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje.

7. Negražinti 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimuose sumokėto rinkimų užstato (926,70 Eur) visuomeniniam rinkimų komitetui „A. Margelio komanda „Pirmyn!“.

8. Taikyti UAB „Dzūkų žinios“ atsakingiems asmenims Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 92 straipsnio 2 dalyje numatytą administracinę atsakomybę už politinės reklamos skleidimo reikalavimų nesilaikymą.

VRK pirmininko pavaduotojas

Andrius Puksas

VRK narė

Aistė Žilinskiienė

Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės
skyriaus vedėja

Lina Petronienė

